

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania F. Sp. z o.o. Sp.k. w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle
z udziałem B. W.
o ustalenie ustawodawstwa i wydanie zaświadczenia A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 maja 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z dnia 31 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 513/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Krzysztof Rączka Krzysztof Staryk Romualda Spyt

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 513/20, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyniku apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z 21 lipca 2020 r., sygn. akt IV U 476/20 i oddalił odwołanie F. Sp. z o.o. sp. k. w S. od decyzji organu rentowego z 30 kwietnia 2019 r. oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 420 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Decyzją z 30 kwietnia 2019 r. nr [...] Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 300 z późn. zm.) oraz art. 11 ust. 3 lit a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L 166 z dnia 30 kwietnia 2004 r. s. 1) i art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2009 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L nr 284 z 30 października 2009 r. z późn. zm.) w sprawie z wniosku płatnika F. Sp. z o. o. sp. k. z 19 kwietnia 2018 r. o wydanie zaświadczenia A1:

1. stwierdził, że B. W. nie podlega ustawodawstwu polskiemu od 1 marca 2018 r. do 28 lutego 2019 r. ze względu na podleganie ustawodawstwu niemieckiemu,

2. odmówił wydania zaświadczenia A1 potwierdzającego, że w okresie od 1 marca 2018 r. do 28 lutego 2019 r. zastosowanie znajdzie ustawodawstwo polskie.

W odwołaniu od powyższej decyzji F. Sp. z o.o. Sp. k. w S. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez wydanie zaświadczenia A 1 potwierdzającego, że B. W. w okresie od 1 marca 2018 r. do 28 lutego 2019 r. podlegał ustawodawstwu polskiemu.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W sprawie ustalono, że ubezpieczony B. W. był zatrudniony w firmie E. od 2 marca 2015 r. Od 1 sierpnia 2015 r. pracował na podstawie umów zawartych z F. Sp. z o.o. Sp. komandytowa i „E.” Sp. z o.o. Na rzecz pierwszej spółki wykonywał prace ślusarskie, a na rzecz drugiej prace elektryczne. Prace te wykonywał w siedzibie

spółek w miejscowości S. w dużej hali produkcyjnej, gdzie miał swoje stanowisko pracy. Prace elektryczne polegają na uzbrajaniu i montażu szaf sterowniczych, sterowników. W ramach prac ślusarskich z kolei ubezpieczony montował trasy kablowe przygotowując je tak by szybciej montować je za granicą.

Według ustaleń Sądu pierwszej instancji, ubezpieczony w okresie objętym uchylonym zaświadczeniem A1 pracował zarówno w Polsce, na hali w S., jak również na budowach w Niemczech i w Holandii. W roku 2018 pracował w Polsce i Niemczech. W przedziale czasowym od 1 marca 2018 r. do 28 lutego 2019 r. w Polsce pracował m.in. w listopadzie i grudniu 2018 r. oraz od końca stycznia do 19 lutego 2019 r., a także w innych okresach trwających około 3 tygodni, których szczegółowych dat wnioskodawca nie pamiętał.

W okresie od marca 2018 r. do lutego 2019 r. wyjeżdżał na 3 lub 4 tygodnie do pracy za granicę, a potem pracował na hali w kraju.

Dalej ustalono, że na hali w S. wykonywał prace związane zarówno ze ślusarką, jak i z elektryką, m.in. ciął kable oraz podłączał kable w szafach sterowniczych. W 2018 r. elementy metalowe wykonywane na hali (przez ubezpieczonego oraz innych 6-8 pracowników pracujących na jednej z dwóch zmian) były wykonywane przede wszystkim dla firm zagranicznych, z którymi współpracowały spółki E., a pozostała ich część zostawała na hali lub była przeznaczona na sprzedaż. Materiały niezbędne do produkcji takie jak blacha czy profile były przez firmy E. kupowane w kraju, natomiast przełączniki czy skrzynki przychodziły do S. z zagranicy.

Nadto, Sąd Okręgowy ustalił że było to dla firmy bardziej ekonomiczne, gdyż mniejszy był koszt uzbrojenia takiej skrzynki i przygotowania jej do montażu (w Niemczech) w Polsce bowiem wówczas pracownicy wykonujący tę pracę nie otrzymywali diet, a jedynie stawkę godzinową. Takie gotowe do montażu skrzynki były wysyłane za granicę busami należącymi do firm E. albo też spedycją. Firma F. Sp. z o.o. Sp. k. dysponuje rachunkami za spedycję takich elementów za 2018 rok.

Sąd Okręgowy wskazał, że w 2018 i 2019 roku firma miała kontrahentów krajowych, m.in. Spółdzielnię Inwalidów czy firmę E. z siedzibą w K.. Przychód firmy w latach 2018-2019 z produkcji krajowej stanowił około 20 % całego przychodu firmy. Jak zeznał P. D. należy przy tym wziąć pod uwagę fakt, iż dotyczy to produktów

sprzedawanych przez firmę w Polsce jako wyrób, zaś część wykonywanych w S. elementów, np. uzbrojone szafki sterownicze były wysyłane na budowę za granicę, np. do Niemiec i dopisywane jako sprzedaż dla firmy zagranicznej w ramach budowy (projektu) i liczone jako całość instalacji elektrycznej.

Gdy rozpoczynała się praca na danej budowie w Niemczech czy Holandii, z firmy wyjeżdżało około 8 osób i wyjeżdżali wtedy wspólnie samochodem służbowym. Jeśli natomiast zaistniała potrzeba wyjazdu jednego pracownika, to firma opłacała mu przejazd busem. Wykonując pracę w Niemczech B. W. pracował około 10 godzin dziennie, otrzymując następnie „odsiadki” za przepracowane godziny nadliczbowe i po przyjeździe do kraju miał wówczas kilka dni wolnych od pracy. Stawka godzinowa za pracę w Polsce i w Niemczech była jednakowa, jednakże za pracę za granicą, podobnie jak inni pracownicy otrzymywał dietę. Podczas kilkutygodniowego pobytu za granicą wykonywał pracę na jednym lub kilku obiektach w zależności od umów podpisanych przez firmę.

Od 2015 r. wydano 5 zaświadczeń AI, również obecnie posiada on zaświadczenie AI wydane na okres od 1 marca 2020 r. do 28 lutego 2021 r. Praca zarówno przed spornym okresem (od marca 2018 r. do lutego 2019 r.), jak i po nim nie różniła się od pracy wykonywanej przez niego w tymże spornym okresie.

Wyrokiem z 21 lipca 2020 r., sygn. akt IV U 476/20 Sąd Okręgowy w Krośnie zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle stwierdzając, że B. W. w okresie od 1 marca 2018 r. do 28 lutego 2019 r. podlega ustawodawstwu polskiemu i z tego tytułu ma prawo do zaświadczenia AI potwierdzającego ustawodawstwo polskie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zarzucając mu naruszenie art. 233 k.p.c.; art. 5 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L nr 284 z 30 października 2009 r., s. 1 z późn. zm.) i art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L 166 z 30 kwietnia 2004 r., s. 1, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t.5, str.72, z późn. zm.) oraz art. 13 ust. 1 i 2

rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L 166 z 30 kwietnia 2004 r., s. 1, Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 72, z późn. zm.).

Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok, uznając apelację za zasadną.

Sąd odwoławczy wskazał, że w sytuacji B. W. zaistniała rozbieżność opinii pomiędzy instytucjami państw członkowskich w odniesieniu do określenia mającego w stosunku do niego zastosowanie ustawodawstwa. Organ rentowy na podstawie wyników przeprowadzonej kontroli u płatnika oraz w firmie E. sp. z o.o., zeznań P. D. (reprezentującego płatnika oraz Prezesa Zarządu firmy E. sp. z o.o.), zeznań świadków, doszedł do przekonania, że pracownicy płatnika, w tym i ubezpieczony, istotnie wyłącznie wykonują pracę na rzecz ww. firm w kilku państwach członkowskich ale nie w Polsce. Z tego powodu Oddział zaskarżoną decyzją odmówił płatnikowi wydania zaświadczenia A1 potwierdzającego, że do ubezpieczonego B. W. w okresie od 1 marca 2018 r. do 28 lutego 2019 r. zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie.

W dalszym toku postępowania apelacyjnego pozwany przedstawił pismo procesowe wraz z decyzją z 8 marca 2021 r. uzupełniającą decyzję z 30 kwietnia 2019 r. zawierającą ustalenia organu rentowego w aspekcie możliwości zastosowania do sytuacji ubezpieczonego normy art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. Wynika z nich, że F. sp. z o.o. w Polsce posiada biuro i kadry, w kraju odbywa się również rekrutacja pracowników i załatwianie wszystkich formalności związanych z zatrudnieniem. W przypadku, gdy dany pracownik był zatrudniony jednocześnie przez obie spółki, tj. F. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...] oraz E. sp. z o.o. NIP – [...] z wnioskami o wydanie zaświadczenia A1 występowała i czyni to nadal, wyłącznie spółka F. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...], której udziałowcami są P. D. oraz H. H., będący jednocześnie wspólnikiem dwóch spółek na terenie Niemiec z którymi kontrakty w spornym czasie mają zawarte obie spółki E.. Druga spółka, E. sp. z o.o. NIP- [...], gdzie wspólnikami są te same ww. osoby, nie składała do O/ZUS wniosków o wydanie formularza A1, dla kierowanych do pracy za granicę pracowników w przypadku, gdy pracownicy byli zatrudnieni jednocześnie przez obie ww. firmy.

Tymczasem pracownicy, w tym B. W. wykonywali pracę na rzecz obu spółek za granicą. Wnioski ww. o wydanie zaświadczenia AI spółki F. sp. z o.o. sp. k. NIP-[...] datują się od 2015 r. Obroty spółki F. w Polsce kształtowały się następująco: w 2015 r. - 0%, 2016 r. - 0%, 2017 r. - 0%, 2018 r. - 7,387%, zaś w 2019 r.- 10,143%. Natomiast obroty w Polsce spółki E. sp. z o.o. NIP- [...] w latach 2015-2017 wynosiły 0 %, zaś w spornym okresie tj. w roku 2018 wynosiły zaledwie 0,937%, a w roku 2019 - 3,993 %.

Z ustaleń tych wynika także, wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego, że pracownicy nie mieli rozeznania na rzecz której spółki wykonują pracę za granicą (co wynika także z zeznań B. W.), a z dostarczanej przez spółkę F. sp. z o.o. sp.k. NIP-[...] dokumentacji wynika, że pracownicy, w ciągu danej dniówki roboczej, tj. ośmiogodzinnego dnia pracy część godzin pracy wykonywali pracę na rzecz jednego pracodawcy, a drugą część czasu pracy w ciągu danego dnia poświęcali na rzecz drugiego pracodawcy, tj. firmy E. sp. z o.o. NIP-[...] (co potwierdza też B. W.). Prezes obu spółek, P. D., zeznał, że osoby przez niego zatrudnione, posiadały wiedzę, że pracują dla dwóch firm, jednak oni sami, wykonując daną pracę w danym dniu, nie wiedzieli dla której firmy pracują i w jakim czasie. Mieli przepracować 8-9 godzin dziennie, lecz według zeznań B. W. 10 godzin dziennie. Wykonaną przez pracowników bądź zleceniobiorców pracę, P. D. sam rozliczał i kwalifikował koszt ich pracy albo dla spółki E. sp. z o.o. NIP-[...] albo dla spółki F. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...]. Sąd odwoławczy podkreślił, że obie spółki w latach 2015-2017 nie realizowały w Polsce żadnych kontraktów, a pismo Oddziału ZUS w Jaśle, jak i prośba mailowa w sprawie, dostarczenia przez obie spółki kontraktów, jakie zawarły i realizowały w latach 2018-2019, pozostały bez odpowiedzi ze strony obu spółek, co wskazuje na brak dowodów zawarcia jakichkolwiek umów na terenie Polski w tym czasie. Obie spółki świadczyły usługi jedynie na rzecz dwóch kontrahentów niemieckich, w zakresie budowy i montażu przemysłowych instalacji elektrycznych w różnych państwach Unii Europejskiej. Tymi kontrahentami niemieckimi byli F. w M. oraz H. (obecnie spółka cywila z siedzibą w W.) gdzie w obu przypadkach przedstawicielem tych firm jest H. H., który jest także współnikiem firmy E. sp. z o.o. NIP-[...] oraz F. sp. z o.o. sp.k. Ponadto, tak spółka F. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...], jak i spółka E. sp. z

o.o. NIP- [...] nie wykonywały żadnej działalności na terytorium Polski w latach 2015-2017.

Obie spółki, pomimo wniosku Oddziału ZUS w Jaśle, nie udokumentowały również kontraktów na realizację usług na terytorium Polski w latach 2018-2019. W dyspozycji Oddziału znajduje się jedynie umowa z 20 marca 2020 r. z polskim podmiotem, jednak nie przekazano żadnych szczegółowych wyjaśnień w tym zakresie.

Z zeznań B. W. wprost wynika, że nie wiedział on i nie wie na rzecz jakiej spółki wykonywał pracę, czy umowy miał zawarte z jedną czy dwiema spółkami E.. Przede wszystkim pracę na rzecz spółki wykonywał za granicą w Niemczech, Holandii, Szkocji i Szwecji. Za przepracowane godziny nadliczbowe miał udzielany czas wolny od pracy na terenie Polski, nie pracował faktycznie w tym czasie na terenie Polski. W okresie spornym część jego pracy była wykonywana na rzecz spółki wnioskodawcy a część na rzecz drugiej spółki E. (zeznania P. D.). Za granicą praca B. W. i to na rzecz której ze spółek była wykonywana podlegała nadzorowi niemieckiego kierownika i polskiego brygadzysty przez 10 godzin dziennie. W sprawie ustalono, że pracownicy obu spółek nie wykonywali realnie w Polsce zasadniczej pracy. Z zeznań B. W. wynika, że od 2015 r. jest zatrudniony, ale nie pamięta kiedy pracował i gdzie za granicą, nie prowadził żadnego rejestru pracy, że po powrocie do Polski, pracownicy/zleceniobiorcy mieli czas wolny, w zamian za nadpracowane nadgodziny za granicą. Niewiarygodne, zdaniem Sądu drugiej instancji, są zeznania B. W. że przemiennie pracował za granicą kilka tygodni i po powrocie z budowy zagranicznej kilka tygodni na hali w Polsce. Miał on wyraźne trudności w określeniu rodzaju i długości pracy i dopiero przy wydatnej pomocy naprowadzających pytań Sądu pierwszej instancji wskazał ogólnie swoje czynności. Zeznawał wymijająco, bez żadnych szczegółów i w konsekwencji niewiarygodnie. Charakterystyczne jest też, że w zeznania B. W. włącza się prezes wnioskodawcy P. D. naprowadzając ubezpieczonego. Nie był w stanie określić, jaki czas pracował za granicą, a jaki w Polsce. Stawka wynagrodzenia w Polsce była niższa niż za granicą.

Jako niewiarygodne Sąd Apelacyjny ocenił także zeznania P. D.. Z zeznań świadków składanych w trakcie postępowania administracyjnego przed organem rentowym wynika, że pracownicy po zakończeniu pracy zagranicą zjeżdżali do Polski,

mieli czas wolny, odbierali czas wolny za przepracowane godziny nadliczbowe i zasadniczo nie wykonywali istotnej pracy w Polsce (akta ubezpieczeniowe, zrzuty informacji z Internetu). Wymaga też podkreślenia, że skoro istotną kwestią w zakresie warunków w zakresie delegowania, wynikających z art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 jest kwestia zastępowania pracowników, to w spółkach dochodziło do zastępowania pracowników. Obie firmy, tj. F. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...] oraz E. sp. z o.o. NIP-[...] zawarły umowy z niemieckim kontrahentem, które precyzowały rodzaj i zakres wykonywanych prac, których wykonywanie ciążyło na spółce F. sp. z o.o. sp.k. oraz E. sp. z o.o. NIP – [...]. Sąd odwoławczy dostrzegł również, że organ rentowy skierował również do niemieckiej instytucji zabezpieczenia społecznego pismo informujące o wycofaniu uprzednio wydanych formularzy A1 dla ubezpieczonego oraz zwrócił się do ww. instytucji o zajęcie stanowiska w przedmiocie ustalonego właściwego ustawodawstwa niemieckiego, mającego zastosowanie do ubezpieczonego w niniejszej sprawie spornym okresie.

Organ rentowy przekazał powyższe okoliczności do niemieckiej instytucji zabezpieczenia społecznego oraz skierował pismo informujące o wycofaniu uprzednio wydanych formularzy A1 dla ubezpieczonego B. W. oraz zwrócił się do ww. instytucji o zajęcie stanowiska w przedmiocie ustalonego właściwego ustawodawstwa niemieckiego, mającego zastosowanie do ubezpieczonego w ww. spornym okresie. Między innymi naprowadził, że spółki F. sp. z o.o. sp. k. NIP- [...] oraz E. sp. z o.o. NIP – [...] prowadzą działalność w zakresie budowy i montażu przemysłowych instalacji elektrycznych (tzw. tras kablowych) w różnych państwach Unii Europejskiej, nie produkują materiałów niezbędnych do wykonywania ww. usług, lecz jedynie świadczą usługi z materiałów znajdujących się na terenach budów za granicą. Firmy nie przedstawiły żadnych dowodów na transport materiałów niezbędnych do wykonania instalacji z terenu Niemiec, z firmy niemieckiej, z którą współpracują tj. F. oraz H.. Zgodnie z zeznaniami pracowników materiały, urządzenia, na których wykonywali pracę za granicą, znajdowały się na poszczególnych budowach za granicą.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że wnioskodawca ma siedzibę w Polsce, posiada własną administrację i rekrutuje pracowników, to nie da się jednak przyjąć na aktualnym etapie wskazanych wyżej ustaleń, że prowadzi znaczną część

działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, czyli w Polsce. Tymczasem decydującym warunkiem dla zastosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 jest istnienie więzi między pracodawcą a państwem członkowskim, w którym ma on swoją siedzibę. Zarówno wnioskodawca jak i spółka z o.o. E. NIP – [...], nie prowadzą jak wynika z powyższych ustaleń na terenie Polski „znaczej działalności” o której mowa w art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004. W latach 2015-2017 obie spółki nie wykazały żadnych obrotów na terytorium Polski, natomiast na podstawie deklaracji VAT-7, obroty w Polsce w latach 2018-2019 kształtowały na poziomie zaledwie kilku procent. Wartość obrotu krajowego w sposób istotny odbiega od poziomu około 25% całkowitego obrotu, który jest powszechnie uważany za cezurę pozwalającą na zastosowanie określonych przepisów dotyczących podlegania ubezpieczeniom, bądź to w kraju wysyłającym, bądź w przyjmującym. Możliwość zaś delegowania pracowników ogranicza się wyłącznie do przedsiębiorstw, które normalnie prowadzą swą działalność na terytorium państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu nadal podlega pracownik delegowany.

Powyższy wyrok skargą kasacyjną zaskarżyła odwołująca się w całości.

Skarżąca zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi:

1) naruszenie prawa materialnego - art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. z 2004 r. Nr 166, str. 1 z późn. zm.), poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez zainteresowanego B. W. ustawodawstwu polskiemu, pomimo że ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny w pełni przemawia za zastosowaniem tego przepisu, gdyż zainteresowany jest osobą, która normalnie wykonuje pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, ma miejsce zamieszkania w Polsce, a ponadto siedziba obydwu pracodawców zainteresowanego znajduje się wyłącznie w Polsce;

2) naruszenie prawa materialnego - art. 14 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. z 2009 r. Nr 284, str. 1 z późn. zm.), poprzez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez

zainteresowanego B. W. ustawodawstwu polskiemu, pomimo że przepis ten powinien zostać zastosowany w ustalonym w niniejszej sprawie stanie faktycznym, gdyż zainteresowany jest osobą, która na zmianę wykonuje kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców, przy czym siedziba obydwu pracodawców zainteresowanego znajduje się wyłącznie w Polsce;

3) naruszenie prawa materialnego - art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zainteresowany B. W. podlega ustawodawstwu niemieckiemu jako osoba wykonująca pracę w Niemczech, podczas gdy zgodnie z ustalonym w niniejszej sprawie stanem faktycznym zainteresowany na zmianę wykonuje kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców, przy czym siedziba obydwu pracodawców zainteresowanego znajduje się wyłącznie w Polsce, co sprawia, że zamiast art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004 powinien zostać zastosowany art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia nr 883/2004;

4) naruszenie prawa materialnego - art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 z późn. zm.), poprzez ich bezpodstawne niezastosowanie, pomimo że zainteresowany B. W. pozostaje w stosunku pracy z wnioskodawcą, którego siedziba znajduje się w Polsce, a w związku z tym zainteresowany podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik zatrudniony przez wnioskodawcę na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej;

5) naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., poprzez zaniechanie wskazania przez Sąd Apelacyjny podstawy prawnej ustalenia podlegania przez zainteresowanego B. W. ustawodawstwu niemieckiemu, zaniechanie oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych Organu rentowego i ograniczenie się do omówienia art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 987/2009, podczas gdy istotą sporu pomiędzy wnioskodawcą a organem rentowym nie jest podleganie przez zainteresowanego dotychczasowemu ustawodawstwu polskiemu w razie delegowania do innego państwa członkowskiego (art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004), lecz ustalenie

podlegania przez zainteresowanego ustawodawstwu polskiemu w sytuacji, gdy zainteresowany wykonuje pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, a siedziba obydwu jego pracodawców znajduje się w Polsce (art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia nr 883/2004). Sąd drugiej instancji nie dokonał oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych ani nie przytoczył w uzasadnieniu wyroku art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, choć to właśnie ten przepis był zasadniczą podstawą apelacji organu rentowego i stąd wnioskodawca zakłada, iż zmieniając wyrok Sądu Okręgowego i oddalając odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego Sąd Apelacyjny zastosował art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, przy czym brak wskazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji niewątpliwie istotnie utrudnia merytoryczną ocenę tego orzeczenia;

6) naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 373 § 1 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie do rozpoznania apelacji organu rentowego pomimo braku oznaczenia w tej apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia, co w świetle uchwały Sądu Najwyższego składu siedmiu sędziów - zasady prawnej z 20 lipca 2016 r., sygn. akt III UZP 2/16 stanowi wymóg formalny warunkujący nadanie biegu apelacji, zaś niedochowanie powyższego wymogu powinno skutkować zwrotem apelacji organowi rentowemu jako stronie reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika.

Wobec powyższego skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 31 marca 2022 r., wydanego w sprawie z wniosku F. sp. z o.o. sp. k. z udziałem B. W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Jaśle o ustalenie ustawodawstwa i wydanie zaświadczenia AI, rozpoznanej pod sygn. akt III AUa 513/20 i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie III Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia; oraz zasądzenie od organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle na rzecz wnioskodawcy F. sp. z o.o. sp. k. zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona w stopniu uzasadniającym uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej (jej podstaw) i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania (bądź jeżeli taki zarzut okaże się niezasadny).

W niniejszej sprawie, rozpoznanie skargi kasacyjnej należy rozpocząć od prawidłowego zidentyfikowania przedmiotu sporu, który wynika z zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji z 30 kwietnia 2019 r. nr 105/2019. W związku z tym należy zaznaczyć, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. W konsekwencji, przedmiot sporu sądowego musi mieścić się w zakresie przedmiotowym decyzji organu rentowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 października 2017 r., I UK 371/16, LEX nr 2397631 i przytoczone w nim orzecznictwo).

Decyzja z 30 kwietnia 2019 r. rozstrzygała o niepodleganiu przez B. W. ustawodawstwu polskiemu. Jej podstawę prawną stanowił art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004, z uzasadnieniem, że w spornym okresie wykonywał on pracę na terytorium jednego państwa członkowskiego. Decyzja ta przesądzała o niestosowaniu do sytuacji B. W. art. 13 ust. 1 lit. b ppkt (ii) rozporządzenia nr 883/2004, zgodnie z którym osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich i która nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce

wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym państwie członkowskim. Konsekwencją tego stanowiska było także cofnięcie zaświadczenia A1.

W odwołaniu od tej decyzji płatnik, powołując się na art. 13 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 wskazywał, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba przedsiębiorstw; siedziba zaś obydwu przedsiębiorstw, w których zatrudniony był B. W., znajdowała się tylko w jednym państwie członkowskim - w Polsce. Zatem domagał się ustalenia dla B. W. ustawodawstwa polskiego na podstawie art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004.

Sąd Apelacyjny nie dokonał w żadnym zakresie oceny prawnej roszczenia przez pryzmat art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004. Skupił się natomiast na weryfikacji możliwości zastosowania w stosunku do B. W. art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia, ostatecznie ją odrzucając ze względu na to, że, w jego ocenie, obie Spółki zatrudniające B. W. nie prowadziły normalnie swojej działalności w Polsce (nie prowadziły znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym - art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009).

W związku z powyższym uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004, gdyż Sąd Apelacyjny pominął go przy ustalaniu sytuacji B. W. w aspekcie ustalenia ustawodawstwa właściwego. Podzielenie tego zarzutu nie oznacza oczywiście przyznania racji skarżącemu, że spełnione zostały wymagania wynikające z tego przepisu. Pierwszym i zasadniczym warunkiem zastosowania art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 jest wykonywanie pracy najemnej w dwóch lub więcej państwach członkowskich (wykonywanie równocześnie lub na zmianę jednej lub kilku odrębnych prac w dwóch lub więcej państwach członkowskich w tym samym lub kilku przedsiębiorstwach lub dla jednego lub kilku pracodawców - art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr 883/2004). Stąd też w wypadku ustalenia, że dana osoba wykonywała pracę na terytorium wyłącznie

jednego państwa członkowskiego, wyłącza możliwość zastosowania art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 i tym samym niemożliwe jest ustalenie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców.

Zwrócić też należy uwagę, że przedmiotem zaskarżonej decyzji było cofnięcie zaświadczenia A1. W związku z tym należy zasygnalizować, że w tej kwestii wypowiedział się Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 16 listopada 2023 r., w sprawie C-422/22, który orzekł, że art. 5, 6 i 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 465/2012 z 22 maja 2012 r., należy interpretować w ten sposób, że: instytucja wydająca zaświadczenie A1, która w następstwie przeprowadzenia z urzędu ponownego badania informacji, na których oparto wydanie tego zaświadczenia, stwierdza nieprawdziwość tych informacji, może wycofać omawiane zaświadczenie bez uprzedniego wszczynania przewidzianej w art. 76 ust. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zmienionego rozporządzeniem nr 465/2012, procedury dialogu i koncyliacji z właściwymi instytucjami zainteresowanych państw członkowskich celem określenia ustawodawstwa krajowego mającego zastosowanie.

Jeśli zaś chodzi o zarzuty naruszenia przepisów postępowania, to skoro Sąd Apelacyjny wskazał podstawę prawną rozstrzygnięcia - art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, bezzasadne jest wykazywanie obrazy art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. To samo należy wskazać w kontekście zarzutu naruszenia art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. (zobowiązującym sąd drugiej instancji do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa i oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych), który to zarzut był jednak częściowo zasadny, gdyż art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 został wskazany, jako podstawa apelacji, jednak nie został on należycie rozpoznany przez Sąd drugiej instancji.

Na koniec, co do zarzutu naruszenia art. 373 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c., przez ich niezastosowanie i przyjęcie do rozpoznania apelacji organu

rentowego pomimo braku oznaczenia w tej apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia, przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach niejednokrotnie wyrażał zapatrywanie, że art. 373 k.p.c. (i także art. 370 k.p.c.) należy odczytywać łącznie z art. 130 k.p.c., co prowadzi do wniosku, że odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z 29 lipca 2003 r., III PZP 10/03, OSNP 2004 nr 3, poz. 43; z 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 396; z 22 sierpnia 2007 r., III CZP 77/07, OSNC 2008 nr 10, poz. 109; z 27 marca 2008 r., III CZP 7/08, OSNC 2009 nr 4, poz. 55; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09, LEX nr 583825; z 10 lutego 2015 r., II UZ 76/14, LEX nr 1806444; z 14 stycznia 2015 r., I CZ 100/14, LEX nr 1640230; z 13 listopada 2014 r., V CZ 71/14, LEX nr 1565790; z 21 października 2015 r., II UZ 24/15, LEX nr 1854105 oraz z 19 grudnia 2017 r., II UZ 108/17, LEX nr 2427166). W niniejszej sprawie – o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego wartość ta nie ma wpływu na wysokość opłaty (w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych od apelacji i skargi kasacyjnej przysługuje opłata podstawowa – art. 35 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1469 ze zm.) ani na wysokość wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika - § 9 ust. 2 i § 10 odpowiednio rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji, zgodnie z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 386 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[a!]

